

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 05034

MAYN LOGL FUN PAYN

Yidl Zinraykh

Permanent preservation of this book was made possible

by Dorothy S. Latiak

in memory of

Morris & Goldie Saperstein

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יודל זינרטיך
—
מיין לאנגל פון פיין

יידל זינרייך

מײן ראַג פֿון פּײַן

וואַרשע

פאַרלאַג

1968

I. ZYNRAJCH
—
MOJA MIARKA CIERPIENIA

רעד ד. ספאָרד
Red. D. SFARD

הילע פראָעקטירט ד. כוואָלעס
Okładkę projektował: R. CHWOLES

Printed in Poland

Wydawnictwo „IDISZ BUCH”

Warszawa, Nowogrodzka 5

Ark. druk. 4, ark. wyd. 4. Papier rotograwiurowy III kl., 61 × 36, 80 gr.
Nr zam. 386 — N-18. Nakł. 1600 egz. Druk ukończono w maju 1968 r.
Prasowe Zakł. Graf. RSW „Prasa”, Warszawa, Al. Jerozolimskie 125/127

די לידער-זאמלונג „א לאגל פון פיין“ איז דאס
ערשטע בוך פון י. זיכרניך, וועלכער לעבט אין פוילן.
די לידער זענען מערסטנטייל געווידמעט דער תפוסה-מע-
טאזש פון פארמלחמהדיקן פוילן און געשאַ-שעמאט'ק.

דערניבערונג

א מאַ-הימל אין אייזן-ראם פון קראמעס,
ווי א טאשנטיכל גרויס — צונויפגעלייגט אין פירן.
א צארמע האנט ביים פענצטער פלאטערט
צום געזעגענען זיך, ווען דער צוג וועט רידן.

ביי דער שקיעה ווייט
אויפן ברעג פון גרינעס וואלד
ווינט דער ווינט א בלאַע קלייד —
דאָס איז זי, מיין טרוים-געשטאלט.

אויפן אַקסל פון מיין חבר ווי אויף א לייטער
מיין הארץ צום הימל פלאטערט,
רייסט זיך ווי א הונט פון קייטן
און שלאָגט זיך טעמפּ אָן אין די קראמעס.

דער חבר שרייט: סכנה!
עס קלאַפט אין טיר די תפיסה-וואַך —
כ'שפּרינג אַראָפּ פון דער לבנה
און לאַנדע ווידער אין דער נאַכט.

אין דער „דעפע“

אויף הינטן פארדרייט מיינע הענט,
צוויי לאפעס אַטעמען מיט נאכט אויף מיר.
די נאכט האָט פראַסטיק מיין האַרץ פאַרקלעמט,
ווי אין ארון מיין יוגנט פאַרשפאַרט.

ווען מען האָט מיך אין „דעפע“ געפירט,
כ'האַב פאַרשטאַנען, וואָס דאָרט מיך וואַרט.
א געפערלעכן סוד כ'טראַג אין מיר
פאַרשלאָסן אויף טויט אין מיין האַרץ.

איך וועל דאָס האַרץ מיינס נישט לאָזן פאַרוונדן,
ווי אַ פּאָן וועל איך טראַגן דורך גרוילן מיין שוויגן.
מיט אותיות-בליצן כ'האַב ווענט אַנגעצונדן —
דאָ וועלן ברידער, חברים פאַרבייגיין.

1934

ערשמער מאי אין תפיסה

די נאכט וועקט איבער זיך פון שטילע „מאָרזע“־רייד,
און ווענט מיט ווענט גייען זיך צוזאמען:
באָנין, ביים ערשטן גלאַק, זייט, חברים, גרייט
צום האַרבן קאַמפּס־עקזאַמען.

עס רוישט דער וואַלד און רייסט די צוימען
פון די תפיסה־שאַטנס, וואָס פאַרגיסן אים ווי בליי.
די ביימער צינדן אָן שוין זייערע פאַחגעלמע קרוינען
אין רויט־צעבליטן מאָרגן פון דעם ערשטן מאי.

אין קאַמער שניידט אַריין זיך אַ רוימע שוין.
די קראַמע ציטערט אויף ווי אַ צווייג אין פייער.
עס פלאַטערט אויף דער פּורפּור־אַפּשיין
פון ווייטע פּאַנען אויף דער ערד דער פרייער.

אַ קאַקאַרדע, ווי אַ הייסער גאַס בלומ,
פלאַמט אויף אויף יעדנס ברוסט.
עס שאַלן אויף די קאַמערן —
יעדע קראַמע אַ זוניקע סטרונע.

נאָר אַט שפּרינגען אויף די תפיסה־טירן —
אויף דער שוועל בלייבט שטיין פאַרשטייפט די וואַך.
פון זייער אַטעס הייבט אָן די לופט צו פּרייך,
פון זייערע שאַטנס ווערט אין צעלע נאכט.

דער אינוואליר און די טויבן

ווייסע, גרויע און טונקעלע טויבן
האונען ארום מיין קוליע און שמעקן.
זיי דרייען די קעפלעך, קוקן אין די אויגן, —
צי בין איך געקומען זיי דאָ צו שרעקן?

כ'בין נישט קיין סטראַשידלע, ליבינקע טויבן,
כ'וואַלט גערן מיין האַרץ איך ווי אַ כרויט צעברעקלט.
ווען דער טויט וועט קומען מיינע רעשמן רויבן,
זאָל ער טרעפן אַ ליידיק שוין זעקל.

די שוואַרצע פייגל פון אַ גרויזאָמער שלאַכט
פון מיינע אויגן האָבן אויסגעפיקעט די שייַן;
אונטער מיין טראַט ווינט די ערד זיך אָן מאַכט,
פון מיין היים נישט געלאָזט אַ שטיין אויף אַ שטיין.

אַז מ'לעכט אין אַ וועלט פון אַרעם און רייך,
וואו איינער בויט, דער צווייטער פאַרוויסט,
וואו דער אמת גייט קרום, דער שקר — גלייך, —
מוז איך טאַנצן אויף הילצערנע פיס.

זילבערנע ברעקלעך דער טאַג מיר וואַרפט צו —
פון זיי מיין קאַפּ שוין גרוי איז.
ווער מיט רחמנות טוט מיין לעבן פאַרשוואַרצן,
ווער מיט מיין האַרץ שלאָגט כּפרות.

מאָ זאמלט אייך, ווייסע און טונקעלע טויבן
אין קרייז פון מיין וויסמן שאַטן;
כ'וועל אייך מיין הארץ ווי אַ ברויט צעדרויבלען,
ווייל איר וועט עס קיינמאָל פארזאָגן.

צעמראָגט עס ווי קלאַנגען פון אַן אליאָרם-געשריי
איבער דעכער, נאָסן און פלעצער.
די שפראַך פון בענקשאַפט נאָך פארשפילטן מאַי
פארשטיין מוזן מענטשלעכע הערצער.

ווי אזוי

ווי אזוי זיך, פריילינג, מיט דיר פרייען,
מיט דיינע העלע רוימען,
ווען מיר מאַרן נישט פארזייען
אונדזערע פרייהייט-זוימען?

ווען דורך קראַטן קוקסט צו מיר,
ווי אזוי דיך הייס באַגריסן,
אַז די וואַך דאַרט ביי דער מיר
דראָט מיין כלום פאַרגיסן?

ווען איך הער די פייגל זינגען
פרייע וואַלד-געזאַנגען,
פייפן דאָ די קראַנקע לונגען
און פאַרטויבן קייטן-קלאַנגען.

מיין היימלאנד

גוט איז מיין היימלאנד איצט אין פריידן דערמאָנען,
ווען דיין זון פלעגט אַמאָל מיר ווי אַ שטיף-מאמע שיינען,
מינע טעג זענען געפאלן ווי באַזיגטע פּאָנען
און מינע נעכט ווי באַריקאָדן פון הונגער-היימען.

דיין ווייסער הערב-אַדלער הינטער תּפּיסה-זאָגט
צוגענאַגלט אויף גראַנאַט-מונדיר פון דער וואַך,
ווי פּראָמעטיי צוגעשמידט צו פעלזן-שמיין פון שאַנד
פאַר זייען ליכט-זוימען אין דיין לאַנגער בלינדער נאַכט.

אַבער דינע זין און טעכטער אויף מאַרטירער-וועגן צעזייטע
האַבן די פענער געפונען — זיי ווי אוצרות אויפגעקליבן
און אויף רויטע טעג פון ילאַכטן נאַענטע און ווייטע
דיין אויסלייז-רוף אויף זיי פייערלעך געשריבן.

אויף באַריקאָדן-שטיינער פון פאַריזער קאַמונע
האַט דיין „וואַרשאַוויאַנקע“ זיך מיט בלוט איינגעקריצט;
און אין די שמורעם-טעג פון אַקטיאָברסקע פּאָנען
האַט דיין אַדלער-פּאַן ווי ליכט-שיין געבליצט.

און איצט ווען אַ נייע אַדלער-זון שפּאַנט אויף דינע דעכער
און גיסט אָן די שויבן ווי בעכער מיט מאַרגן-שיין,
וועט אויך נישט פעלן אין דעם יום-טוב מיין אלטער בעכער,
ווי מינע טרייע מאַזאַלן אין דיין נייעם אויפגיין.

דריי אוצרות

שטום בלייבן די רעדער, דער צוג שמעלט זיך אָפּ,
אין האַרץ מוט אַ שניט די לופט פון מיין שמעלט,
כ'שמעל דעם פום אויף מיין היימערד אַראָפּ —
כ'האַב שוין אליך דאָ פאַרשפּעטיקט.

די בענקשאַפט, אַ היימלאָזער הונט,
לויפט מיט אַפענעם מויל מיר אַנטקעגן,
נעמט מיך אָן פאַר דער האַנט, ווי אַ בלינדן אַ קינד,
אין פירט דורך פאַרלאָשענע וועגן.

אויף יענער זייט שמעלט, ביים סאַמע ראַנד,
שמעלט אָפּ מיך אַ גרויליקע תּורבה:
אין אַש דאָ פאַראַקער דיין האַנט,
עס ליגן דאָ אוצרות באַגראָבן.

דאָס ערשטע, וואָס כ'האַב אויפגעזוכט —
אַ תּנוכה-לאַמפּ מיט אַכט רערן בלינדע.
כ'זועל וועקן פונסניי אין זיי ליכט
מיט דעם פייער פון אייגענע ווונדן.

דאָס צווייטע — דער בעכער פון מרערן צו ברענגען די גאולה,
וואָס אומזיסט האָבן זיידעס געגרייט אַזאַ צייט.
כ'זועל איצטער זיין ברעג איבערפולן
מיט געלייטערטן כלום פון מיין ערדישן שמרייט.

און ס'דרימט, דאָס פידעלע אלטע כ'האַב דאָרמאָן געפינען
אַן סטרונגעס, פארלאָשן אין שוואַרץ.
עס זאָל ווייטער דעם גאַלדענעם ניגון אונדז שפינען,
כ'בין גרייט דעם צו שענקען מיין האַרץ.

דריי אוצרות געטרייע —
זיי האָבן אונדז דורות אין הושך געשיינט.
וועלן מיר איצט זיי באַנייען,
זיי זאָלן אונדז לייכטן אויך היינט.

מיין היים בין איך אריין

כ'בין געשטאנען ווי א חורבה אויף שייד-וועגן פון קריג,
ווען דער מאי האָט אויסגעשאלט מיין אויסגעבענקטע שעה.
כ'האָב ווי פארטויכט געקוקט מיט חשד אויף צוריק:
צי איז וואָר, אז איך, א ייד, בין ביים לעבן ווידער דאָ?

כ'האָב געפרוווט א ליבן שמויכל מאַן צו קינדער,
נאָר ס'האָט געשראָקן נאָך אלץ מיין פֿנים מיט גרויל-אש
פארשאַטן.

זיי האָבן אויסכאהאלטן די אויגן, מיט נייעס ליכט צעצונדן,
עס זאָל נישט פאלן אויף זייער פרייד מיין בלינדער וויסער שאַטן.

יונגע ווינטן זענען אָנגעלאָפן מיט זון-צעשיינטע בעכער,
אריינגעשלעפט מיך אין דער ראָד פון א מאַני-קאָראָחאָד;
טרייסל אָפ די מאַסע די שווער-בלייענע פון נעכטן,
רייס אָפ פון קברים-אייו דיין יונגן לעבנס-טראַט.

בין געקומען זענען יונגע, טרייע בויער,
שלום-עליכמדיק אַרויפגעלייגט אויף מיר די הייסע הענט,
אַראָפגעריסן פון מיין פנים דעם אש-שלייער פון טרויער
און כ'האָב דערשפירט די מאַמע-ערד, מיין פונדאַמענט.

די קראַפט פון הייבן בערג, אייזן, ליים און ציגל, —
און אין זיי די היימישקייט פון אלטע, פרישע ווענט.
און ס'האָט מיין האַרץ צעוויגט זיך ווי דאָס קינדער-וויגל
אונטער ווייסע טויכן-פליגל פון מאַמעס צאַרטע הענט.

ווי א פאָטער זיינע קינדער כ'בענמש יעדן מאָג די הענט,
כ'בעט ביי זיי נישט קאָרגן קיין אייזן, ליים און ציגל,
פאר יעדן שטיין צעשטויבטן, פאר יעדער טיר פארברענט —
זאל א נייער שמאָק צו דער מאָרגן-היים אויפליגלען

און אויפן סאַמע העכסטן שפיין, ביים ראַנד פון דאָך,
זאל א וואַך-טורעם זיין, וווּ מיין זכרון-לאַמפּ זאל שטיין,
און איך זאל יעדע נאַכט אַרויסגיין אויף דער וואַך
מיט מיין שווער-געפרוּוט כל-יזן — ס'ידיש ליד.

אויפן וועג פון מיין זכרון

כ'בין דער טרייער פאסטער, וואָס זוכט לעבעדיקע שפורן —
די פארלוירענע שאַף זענען די יאָרן מינע.
כ'פרעג יעדן טייד, יעדן בוים, יעדן דאָרן —
ווי זענען זיי? נאָר ס'ענטפערט נישט קיינער.

אין אַפּריל יעדעס יאָר אַקערט אויף מיין זכרון,
ווי דער אַקער דאָס פעלד, און ווארפט ארויס ווידער בינער.
זי בין איך דאָס רעשמל פון פארלוירענע יאָרן
פון קרומגעוויקערטע גאַסן, פון פארטיליקטע היימען?

רוף איך אַרויס פון ווייטן נאַכט-קאַשמאַר
ליבע נעשטאַלטן פון שמילע היימישע שטיבער:
דעם סופר דעם פרומען און זיין זון דעם כונטאַר,
וואָס האָט געצונדן די וועלט מיט שיין פון אַקטאַבער.

כ'געדענק אים דעם יאָט פון יאָרן קוים דריי,
ווען ער האָט מיט קינדער-ציינדלעך זיך געצויגן צו דער
מאַרגן-זון —

זי האָט דאָן אים גערויזט, ווי אַ געלעכץ פון אַן איי,
וואָס די מאמע פלעגט געבן, ווען ס'פלעגט עפעס וויי טאָן.

שפעטער האָט די זון מיט אַ ווייסן וואַלקן זיך פארמישט,
באַזאַלען דעם טאָג מיט הוננער-טעם
און אים אויסגעזען ווי אַ לעבל ברויט ביים גביר אויפן טיש,
קילעכדיק פריש נאָרוואָס פון פלאם.

דערנאך, ווען מיט ברידער פון נויט
ער איז אין גאסן ארום אויף הונגער-געשרוי,
האָט די זון זיך צערויכערט מיט פאָנען-רויט
אין נעפלען פון בלוט אין רויכן פון בלוי.

בוו מען האָט אים אָפגעטיילט מיט דער נעמאָ-וואַנט,
פאַרבאָטן מיט זון יעדן פרויען פאַרקער,
און זי האָט אים געזעגנט ביים לעצטן ראַנד,
ווי אַ גרויסע בלוטיקע פּרער.

* *

*

זיין פאָטער דער סופר איז געזעסן מעת-לעתן און געשמאַכט
אויפן בוידעם-שטיבל פון דער אלטער שול,
ווי משה אויפן באַרג סיני אין די הימלען פאַרמאַכט,
גרייטנדיק דאָס גרויסע געשאַנק פאַר צאָן-ישראל.

די ערד אַרום רייסט, די הימלען זיך שפּאַלטן,
די וועלט פון בראשית נייט אין פייער פאַרלוירן.
ער פרוווט אין גרויסן טלית די אויגן באַהאַלטן,
ווי אונטער שוין-פאַרמעך פון בורא,

אַבער גליאיקע נאָדלען ברענען זיין מאַט,
פייער-שלענג צום פאַרמעט גיריק זיך ציען
צו פאַרברענען די צען געבאָט —
די ליכטיקע קנופן פון מענטשלעכן קיום.

אין שיין פון פייער פון דער ברענענדיקער שול
זעט די שטאַט אויס געקאַרטשעט, ווי געמריבענע שאַף.
סע דונערט די בייטש פון שטאַל
איבער געבראַכענעם רוקן, ווי אַ בייזע שטראַף.

מעג פאלן ווי לוחות אין בלומיקן שטויב,
ווי מעכטיקע זילן פון א סדומישער שטאָט —
אלץ וואָס געשריבן איז מיט ווייסער פען פון א טויב,
ווערט געשמראָכן מיט אייזן פון שמעכיקן דראָט.

און ס'שווייגן די פארמעט-הימלען פון ירושלים,
און עס שווייגן די קרייצן פון רוים,
ווען אין בלויע טויערן פון ריינקייט שפייען
שווארצע קוימענס אַשוויענטשימער מיט באַנדיקן שוים....

באפרייטע מערדער

בערג אוישוויצער האָבן עדות געבראַכט אויף זיך, אין אַנבליק פון מערדער האָבן ווונדן ווי מיילער אויפגעריסן, נאָר די שופטים האָבן נישט געפונען דאָס אמתע געוויכט און געוואָרפן אויף דער וואַגשאַל זייער גראַשנדיק געוויסן.

אומהיימלעכע שאַטנס האָבן געשפּרייט זייערע ריכטער-טאַגעס, הינטער זיי ווי אין אַ בונקער האָט זיך באַהאַלטן זייער נעכטן און עס האָבן דאָרט געלויערט פאַרבאָרגן די גרוילן פון אוישוויצער פאַרברעכן.

פון דער זעלבער נאָרע, פון די זעלבע נעסטן געקומען זענען די פאַהרעכער און זייערע געניטע אַדוואָקאַטן דעם אָפּגרונט פון ים מיט אַ צענטימעטער צו מעסטן; טויזנטיאַריקע ווונדן מיט גראַשן-פעדעס פאַרלאַטען.

די מאַי-לופט האָט זיך געוואָרגן מיט גרויל-געלעכטער, אומזיסט האָט געווינגט זיך אין ווינט דער תּלִיה-שמּריק — פון געריכט האָט זיך אומגעקערט אַ מיליאָנמאַליקער פאַרברעכער צום אַלטן חלום פון פירערס בלייב-קריג.

אַ חשובער גאַסט ביי די רייכע טישן פון זיין לאַנד ציט זיינע ווערטער ווי שמעכיקן דראַם, ווייזט יעדן זיינע הענט אָפּגערייניקט פון זשאַווער-בראַנד, כאַטש ס'שרייט פון זיי אַראָפּ דיין קינרס אומשולדיק בלוט.

ס'נאָלד וויינט ארצפ פון זיינע לאַנגע רויב-פינגער
מיט שטיינערנע טרערן און בלוטיקן טוי;
אויף זיין האַנט דאָס חתונה-רינגל
פון דיין פאַרגאַזטער פרוי.

ער לאַכט מיט א פול מויל אנטבלויזטע פרעמדע ציין
אויסגעהאַקטע פון דינע געשאַסענע ברידער.
אַ, די אוישוויצער וועלט פון „לית דין ולית דיין“
דאַרף זיין מלאכה שוין ווידער.

זע, זיינע צויג-ווייבער — די וויסהאַריקע קעפ —
באַהאַלטן זייער זקנה אונטער זיידענע פרויזוך;
עס שרייען ארויס פון זיי דינע שוועסטערס צעפ
אַפגעשניטענע צוזאַמען מיט זייערע יונגע יאָרן.

אויף דיין קלעזמערס פידל שפילט ער א יודישע נגינה,
פירט דעם סמיק ווי א חלף איבער זיין געכייך,
און ס'קלאַנג די סטרונעס, ווי עס זאָל זייער לעצט בלוט אַפרינען,
און די קלאַג קוויקט אים ווי אַלט-דייטשער וויין.

* * *

מעג ווי וואַגאַנען מיט ברענשטאַף געלאָרן
שניידן אריין זיך אין האַרץ פון דער נאַכט,
פראַסטיקע ווינטן רייסן די לאַדנס
און אויף ביימער שרייען אלע בלעטער: מענטש, זיי וואַך!

די שופתים טראכטן

כ'שיק מיין צאָרנדיקן שפיי
צו דער שרעק-סומיע אין גלעזערנעם ארון.
אין זאלין פון גיריקייט ליגט ער איינגעזוימט,
אים זאָל נישט הערלאַנגען הייסער דעך פון שמורעם

דריי חדשים און מעג מ'ווידער גענרוילט די וועלט
ארום באַוואַכטן ארון מיט די גלעזערנע ווענט.
סקעלעטן-טעג ווי עדות האָבן צום דין זיך געשמעלט,
געטראַגן שוואַרצע אייכמאַן-זיגלען אויף טויטע הענט.

ווי אַ וואַלד צעברויזט האָט דער זאַל זיך,
יערע צווייג האָט צאָרן געשפּיזט אויף דער שמיין.
שופּטים האָבן דינים ווי שווערע שמייער געביילט,
אויף אַ רעכטן פּסק-דין אַ פּאַלק האָט געוואַרט.

אַנטשוויגן אין דערוואַרטונג שמיים פאַרגליווערט ישראל.
זיין שופּט איז געגאַנגען זיך געדולדיק פאַרטראַכטן.
שמילט איין דעם געמורמל פון טרערן אין מאָל. —
זאָל דיין תּלין אין שמינג פון דיין שוואַכקייט נישט לאַכן.

אין דרייצן-שעהיקן גרילצן פאַרפּלאַכטן די שולד,
זי וויגט זיך דערוויילע אין ווינט ווי אַ תּלית.
נאָר לאַנג טראַכטן דאַרף מען, מיט רואיקן גערולד,
צי דער שמריק גענוג שטאַרק זיין האַלדו צו פאַרציען.

זיין לעצמער וועג

קארטשאקן און זיינע קינדער

די אור-אלטע לעגענדע גייט איבער פון דור צו דור
אין איר געהייליקטן פאנצער פון שטייפע פארמעט-קליידער.
פון איר ווערט די וועלט מיט פרומען צימער געוויר:
— אברהם אבינו פירט זיין זון ווי א שעפס צו דער עקדה.

ווען ער האָט אים געבונדן, דעם קרבן-שייטער צעלייגט
און דאָס מעסער אויף פארשטיינערטן האַרץ געמאַן שאַרפן,
האַבן מלאכים אין הימל וועלטן איינגעלייגט,
געשליידערט אין פייער זייערע געמלעכע האַרפן.

האַט גאַט אויפגעציימערט און באַפוילן באַלד האָט ער
דאָס מעסער פון קרבן-זון שנעל אָפצוקערן,
ווייל הייליקער פון זיין געבאַט איז די ליבע פון פאַמער
און די ווייען פון א מוטער ביים קינדס געבערן.

דאָך די אלטע לעגענדע בלייבט ווי חלב-ליכט,
ווען דער מאַרגנשמערן גייט אויף ביים ערדישן ברעג;
די שטערן-קרוין פון הימל בלייבט פאַר מענטשן-געזיכט,
וואָס איז געוואָרן א ליכט-זייל אין וועלפיש געשענדעטע טעג.

נעמט איצט מלאכים די האַרפן, הייליקסטע סטרוגעס צעוועקט —
צו דער גרויל-עקדה באַגלייט א פראַצעסיע פון קינדער.
זייער פאַסטעך, וואָס האָט זיי מיט ליבע צום לעבן געפלעגט,
איצט גרייט איז צו שטאַרבן פאַר יעדן קינד באַזונדער.

זיינע משהלעך, שלמהלעך, יאָסעלעך שפּאַנען.
זיי וויינען נישט, פרעגן נישט, שפּאַנען שטילינקע באַרואיקט,
ווי איינגעווינטע אין אַ חלום מיט צארטער האַנט פון אַ מאַמען,
וואָס וואַרט דאָרט מיט אַ שמייכל, מיט אַ קריגל מילך און ברויט.

האַט דאָך צוגעזאָגט דער לערער פירן אין גאַלדענעם לאַנד,
אין געקומען איצט די שעה אויספירן זיין שליחות.
ער טראָגט מיט ליבע-צימער ס'יינגסטע קינד אויפן האַנט,
ווי משה האָט געטראָגן פון הייליקן באַרג די לוחות.

אין שוין פון זון בלאַנקען מעסערס און בייזע הינטישע ציין,
וועלפישע אויגן — די קנעפ אויף שוואַרצע מונדירן,
פנימער — שרעק-מומיעס ווי אויסגעהאַקטע פון שטיין,
מיט הערצער ווי שמומע, לאַנג-צעפּרעסענע קברים.

פון דעם געשפּענסטן-קרייז שניידט אַ בלייענע קעלט,
און קינדער פרווון זייער גורל אין לערערס אויגן געפינען.
נאָר דער לערער ווי מיט פליגלען פארשמעלט
דעם לעצטן ראַנד פון פאַרקוילטע שוין זונען.

קומען דאָרט מען אַהין ווי העלדן נאָך אַ שלאַכט
אין אויסגעטרוימטן קעניגרייך פון דער קינדער-מדינה;
אין גאַלדענעם לאַנד, וואָס ליגט אויף יענער זייט נאַכט,
מיט אַ לויטערן הימל פון אייביקן באַגינען.

לאַנגען פולע מיט שרעק ווערן ביי קינדער די אויגן,
וואָס נעענטער עס ווערט די שוועל פון זייער לעצטן ראַנד.
דער טויער פון זייער לאַנד — דער קאַלירטער הענגבוידן —
טראָגט זיך צו זיי ווי אַ פלאַם-פייערדיקע שלאַנג.

קינדערס אויגן ווערן גרעסער, קינדער-אויגן ווילן פרעגן
וואָס דאָס מויל וויל נישט זאָגן, כאַטש ס'האַרץ טוט שרייען —
מיט מיליאָנען גרינע בלעמער פון ביימער ביי די וועגן
שרייט צו זיי דער ווינט מיט לעצטע ערדס געווייען.

גלויבן נישט די קינדער דעם פלוידער-זאק דעם ווינט
און טרייבן אים פון זיך צו אלדע פוסמע רוימען.
ס'הארין אָבער ווערט גלאָז מיט פראַקט-בלומען פארשפינט,
דער ווינט פרירט איין די לעצטע טרוימען.

— וואָס שווייגט איר, קינדער! — רופט דער לערער —
לאָזט נישט פארפרידן דאָס ליד אין קעל
דאָס איינציקע וואָפּן וואָס מיר פארמאָגן לאָזט הערן,
צערייסט אויף שטיקער די נאכט מיט אונדזער לעצטן אפעל.

* * *

פון טרעבלינקע קומען רויך-זיילן,
קנוילן זיך פון צארן און קורטשען זיך אין ווייען —
מאמעס איינגעהילטע אין שוואַרץ-רויכיקע וואַלן
טראַגן אויס אין די רוימען דער ערדס פארקילטע געשרייען.

די מאמע רחל שטייט פארשטיינערט, אין רויך-שלייער איר
געזיכט,

אויפן בארג סיני פון אש פון אירע פארברענטע קינדער.
זי איז נישט געקומען מער פאר גאָט בענטשן דאָ ליכט, —
זי איז געקומען בענטשן דאָס פייער פון נקמה-וואָפּן צעצינדן.

נעמט, מלאכים, די הארפן די נעמלעכע אין באגלייט
צו דער גרויל-עקרה די הייליקע פראַצעסיע פון קינדער.
זייער פאסטעך, וואָס האָט זיי צום לעבן פון מאַרגן געגרייט,
גרייט זיך איצט שטאַרבן פאר יעדן קינד באַזונדער.

זיינע ביינער ווי א שייטער זיך צעצינדן
מיט הייליקן פייער, ווי מיט פלאַמיקע פליגל.
ס'לעצטע מאָל ער נעמט ארום די מוימע שוין קינדער —
זייער לעצטן שלאָף מיט זיין גרויסן תלום פארווייגן.

טרעבלינקער שטיינער

כ'שפאן פארגליווערט דורך שטיינערנע אלייען,
ווי דורך שווארצע שמאמען פון וועלדער פארברענטע.
אונטער זיי פלאצט די ערד פון לעצטע געשרייען
פון דערוואַרנענע העלדזער, פון היימען פארלענדטע.

כ'בלייב שטיין ביי א טונקעלן רויען שטיין,
ווי ביי פארשלאָסענער מיר פון גאָ-קאָמער;
כ'הער פון זיין טיף מיין אייגן לעצט געוויין,
מיין רוף צו וועלט פון פעלו אויסגעהאָבערט.

כ'זע אין פלי פארשטיינערט מלאכישע פליגל,
איין פליגל איינגעבראָכן, דער צווייטער צום הימל פארשפיצט.
כ'קוק אין דעם שטיין ווי אין פארלאָשענעם שפיגל,
ווי מיין האַרבער גורל איז פון שטיין געשינצט.

שטיינער! שטיינער! שטיינער!...
א גרויזאמער שטיינערנער פראַנט.
ס'פלאצט די ערד אין מאַרש פון די ביינער —
א פראַנט פון עדות, וואָס משפט און מאַנט.

שפילט, קלעזמאָרים

קומט, קלעזמאָרים, מיין התונה שפילן,
אפשר די לעצמוע יידישע חופה אין שטעטל,
איידער דאָס מעסער אין האַרץ וועט פארקילן —
קומט שנעלער, קומט, נישט פארשפעטיקט.

דריי יאָרן אין בענקשאפט גענארט,
דעם כלה-שלייער זיך קוים דערלעבט,
דעם שענסטן חלום פון מיין האַרץ —
כ'האַב אים מיט ליכטיקע פעדעס געוועבט.

איז ער זויכער-ווייס, ווי ערשט-געפאלענער שניי,
שמרענג אים געהיט נישט צו פארפלעקן,
נאָר אין לבנהקער שיין פון מיין גאָלדענעם מאי
נישט אים איז באַשערט מיין קאַפּ צו פארדעקן.

צערייסן אויף פאָסן כ'האַב געמוזט מיין שלייער —
מען דארף באַנדאָושן, נישט שלייערס אַצינד.
אַט ליגט מיין באַשערטער מיט ווונדן אין פייער
און זיין לעבן שנעל-פליסיק אַנמרינט.

איז לעצטן וועג ציען רייען נאָך רייען —
דאָס שפאנען אַלע ביינע מתותנים.
שפילט זיי, קלעזמאָרים, שפילט זיי מיט פייער!
ביזן לעצטן צאָפּל פון סטרונעס.

זעט, שפינען זאמלען שוין ווידער דאָס סדומישע פּייער
צו דערוואַרעמען ביים מערדער די פאַרגליווערטע הענט,
וואָס האָבן צעריסן מיין ליכטיקן שליייער
און מיין מוטער-שוים בלומיק פאַרשעמט.

טאָ, נישט רייצט מער די ווונדן!
כ'וויל לעבן דעם תּלִין לחכמים!
און כ'פיר היינט צו דער חופּה מיינע מויטע קינדער,
וואָס אין טרוים געבוירן, אין טראַכט אומגעבראַכטע.

אין שפעטער אונט-שעה

אין שפעטע אונט-שעהן ס'הארץ ווערט מיד, איינגעצויגן,
כ'מאך צו מיין מאַגבוך, כ'שלים אויס ס'ליכט אין מיין צימער,
ווי מ'שליסט צו ביי א מת די אייז-קאלטע אויגן,
און נאך א מאַג פון לעבן האָט ביי מיר אַפגעווערט.

אַבער כ'קען נישט איינשלאָפן, ווען וואך איז אין בלינדן דרויסן
דער בליינענער האַרבסט, וואָס באַפעלט זיינע הפקר-ווינטן
מיין בוים בייס פענצמער די גרינע קרוין אויסמאַן,
כ'זאָל אים טרעפן מאַרגן פרי שוואַרץ-אַפגעשוונדן.

מיין פאלמע-בוים אין צימער בעט מיט ציטערדיקע בלעמער
אַרויסיאַגן די נאכט, ס'ליכט אין צימער אומקערן.
דער בוים איז א זעגל פון דיין גורל-שיף אין געוויסער,
זאָל זיין דיין פענצמער אים אין קאמף א לאַמטערן.

ס'צעוויכערט געשטאלט פון בוים סאַלט בילדער וואָס דערמאָנען
לעצטן גרויל-געפאָך פון געבראַכענע אָדלער-פליגל;
צעפלויענע האַר-קרוין פון ווי-צעוויגטע מאַמעס
איבער שוואַרצע אש-פעלדער פון פארברענטע וויגן.

באָגן איז דער בוים א באַגרינאָנער האַרם געשמאַנען,
די גרוי-אַנטבלוויזטע קרוין אין אַרעאָל פון האַרבסטיקער זון.
מיין פאלמע-בוים האָט געבראַכן די ענגע פענצמער-ראַמען,
מינע טרוימען ווי צוויי דעס נאַקעטן בוים אַנצומאַן.

אַ נאַרישע פאלמע, כ'קעכל מיט צארטקייט דיין קרוין.
זי קענסטו פארשטיין דען דעם סוד פון אמתן ליכט? —
כ'אַטש דער בוים ביי לעצטן בלעמל האָט אַפגעווערט שוין,
אַבער כ'בין אים מער סקנא די זון וואָס ער טראַגט אין זיך.

די שווארצע אויגן פון אמאל

כ'בלאָנקע אום א גאַנצע נאַכט אין טיפסטן מאָל,
ווי צווישן קוסטן מיט שווערע ביטערע טרויבן.
מיר דאַכט, אויף מיר קוקט דער ווייטער אמאל
מיט פיל שוואַרצע, ברויט-אויפגעריסענע אויגן.

אוי, די אויגן די שטילע, ווער קען זיי נישט, ווער?
כ'האַב זיי ווי מיין אויגן האַרין געקענט,
ווען זיי האָבן געשיינט מיט א באַהאַלטענער טרער,
ווען זיי האָבן מיט ליבשאפט ווי שייטערס געברענט.

די אויגן האָבן געזען אזויפיל פינצטערן גרויל,
פארטרונקען מיט טרערן, מיט פיין פאַרכיסן;
ווער האָט געקענט מיט נאַכטישע קנוילן
אַזעלכע מענטשלעכע אויגן פאַרשליסן?

כ'אַטש דאָס פייער פון נאַכט האָט זייער ליכט פאַרצויגן,
אַז נישט געבליבן איז פון זייער זיין דער נאַמען,
פיל איך דעם הייסן בליק פון די אויגן,
וואָס קוקט פון יעדן קוסט, פון אלע נאַכט-בלומען.

ווען דער מאָרגן-פרי וועקט די וועלט מיט זונען-שיין,
כ'פֿרוו אויפשמינגן פון נאַכטישן מאָל,
שפיר איך נאָך אליץ דעם טערפֿקע וויין
פון די שוואַרצע טרויבן פון היימישן אמאל.

מיין לאַגל פון פיין

מיין לאַגל איז נישט געקנאָטן פון ערדישן ליים,
פון וועלכער מען קלעפט אלטע ווענט, מען באַקט רויטע ציגל,
נאָר פון בלוט און פון אַש און פון קינדער-געוויין,
וואָס הייליק נקמה-פייער האָט אויסגעטיגלט.

ער איז מיין הייליקער לאַמפּ פון זכרון,
אין אים זאמל איך פייער פאַר לעצטן חשבון;
ער איז ביי מיר הייליקער ווי גאַטס פאַלשע קרוין,
וואָס דער געלמזאַק האָט אים שוויינגעלט געגעבן.

דער לעצטער וואַקואַל

צום לעבנס-אַפּשטעל ביזן לעצטן וואַקואַל
קרייצן זיך שליאַכן, שיידן זיך וועגן.
צווישן די וועגן, אין בלינדן געאייל,
לויפט אויך דער שנעלצוג פון מיין לעבן.

נישט געפאָרן כ'בין קיינמאָל אין וואַגאָן ערשמע קלאַם —
כ'זאָל דעם וועג נישט פארשלאָפן אויף ווייך געוואַנט.
כ'האַב געוואַכט, צו דערפירן מיין לעבנס-באַגאַזש
צו מיין אויסגעטרויסטן גאַלדענעם לאַנד.

ס'וואַרטן דאָרט שאַטנס, אלס-באַקאַנטע נעמען,
וואָס האָבן נישט פארענדיקט זייער לעצטן מאַרש;
זיי וועלן קומען אין זייער סביבה מיך נעמען
און פּרעגן מיך שטרענג: וווּ דיין באַגאַזש?

און פּרעגן מיך טריי: וווּ איז די פּאַן,
די מאַרגן-בלומען, וואָס מיר האָבן געפּלעגט?
לאַמיר גרייטן די רייזע צום לעצטן קאַן,
דעם באַגאַזש שמענדיק גרייטן צום לעצטן וועג.

אויב דיין הארץ איז א לירע

אויב דיין הארץ איז א לירע שפירעוודיק שארף,
רופט זיך אָפּ מיט א צימער אויף לייכטן ווינטל-באריר —
פאר מיין הימלאַז ליד עפן דיין הארץ,
וואָס זוכט אין וואַגל פון נאכט דיין היימישע טיר.

כ'האַב נישט געפיטערט מיין הונגעריק וואָרט
מיט די שכורע ריחות פון פאַעטישן וואַלד;
נישט געקרייזט מיט דעם אין ענג-פארשלאָסענער ראָד,
עס זאָל נישט קומען צום אָרט שוין א קאלטס.

אין קוזשניע פון לידער, ווו געדינט האָט דער זיידע,
ווי פאַרקאוועס פאר הערצער כ'האַב געשמירט מינע גראַמען,
זיי זאָלן קלינגען ווי סערפן — הערנער האַרמע צו שניידן,
און היימיש און טריי ווי אויגן פון א מאמען.

פראַסט און האַרב איז מיין וואָרט ווי פון אמת דער וועג,
טריי און האַרט ווי דער רויטארמייאישער שינעל,
וואָס האָט געברויזט ווי א זעגל אין די אַקטאַבער-טעג
ביי וועלטס-מאַרגנדיקע כלום-הייסע שוועלן.

אויף די שוועלן שליף איך טריי מינע פענען,
ס'וואַלפישע ביים מענטש אויסצושניידן מיט זייער שאַרף
זאָל מיין ליד אין אלע פייערן פון געבורטן נייע ברענען,
אַבער נישט ווערן פארקוילט אין פארשלאָסענעם האַרץ.

אויב דיין הארץ איז א פלייט שפירעוודיק שאַרף,
איז מיין הארץ א באַראַבאָן אין דעם זעלבן אַרקעסטער.
כ'זעל צירן מיין געפויק מיטן קלאנג פון דיין הארץ;
אין דיין גורלדיקן מאַרש וועסט מיין מאַרש הערן פעסטער.

מוט „באַרוועסע מריט“

מיט באַרוועסע מריט
כ'האָב דיין בוך דורכגעשפּאַנט,
דערהערט דאָס רויען פון זאנגען ערב שניט,
דאָס קלאַנג פון ווערבעס איבער טייכן פון לאַנד.

כ'זע דיך וואַכן ביי יזכור-מנורות,
גיסט זיי אונטער פון דיין לאַנגל אייגן כלום.
לאַזט נישט אין ברונעס פון נאכט גיין פארלוירן
דיינע ערשטע פּרילינגס-מריט פון גלויבן און מוט.

כ'הער דעם גערויש פון דיינע פּאַנען-פלינגל,
דעם געבורט-וויי פון נייע אויפגעקוואַלענע לידער.
און טרויעריקע ווערבעס איבער קברים זיך וויגן
מיט אַונט-מענער פון צעבראַכענע פּידלען.

ס'שניידט מיין האַרץ דיין שקיעה-ליד,
פּאַרציט מיט פּראַסטיקע קווייטן מיינע היימישע שויבן,
און די אַסיענדיקע מענער פון דיין צעווייטיקע געמיט
פאלן אויף מיין וועג פון נישט-הערפּילמע שפעטע אָנהויבן.

ליגט דיין בוך פאר מיר אָפּן ווי דער לאַמפּ פון זכרון,
כ'קום זיך שמעלן פאר דעם בוך אויף דער וואַך,
ווייל ביי זיין שיין איך דערזע מיינע יאָרן,
זייערע צעבלומיקטע מריט אויף די פעלדער פון נאכט.

מיט באַרוועסע טריט כ'האַב דיין בוך דורכגעשפּאַנט,
ווי איבער צעגלימע סטרונעס פון ערד כ'האַב געטראָאָמן.
ווייל פון מיר צו דיין האַרץ ליגט צעווייטיקט דאָס לאַנד,
ווי אַ לאַנג אַ פּולער מיט פייער אויפגעזאָאָמן.

ווער וועט אונטערשמעלן אַ באַפּליגלמן אַרעם
דעם רופּנדן מענטש, וואָס בייגט זיך צום פּאַלן?
ווער וועט גרונטפּעסטיקן קעגן נאַכט און שמוּהעם
פון אונדזער הייליקן היכל די לעצטע זיילן?!

קען זיין אין דיין וואַלד כ'בין געקומען צו שפּעט.
לאַז מיך געניסן פון דיין גאַלדענעם שניט.
כאַמט דער וועג אין דיין בוך איז מיט דערנער געבעט,
וועל איך טריי אויף אים שפּאַנען מיט באַרוועסע טריט.

אויף דער גרענעץ

כ'שטיי אויף דער גרענעץ פון הלום און וואָר
און ווייס נישט וווּ ווענדן מיין בלאַנדזשענדן בליק:
צום אומבאקאנטן ראַנד פון אויפגייענדן יאָר,
צי צום היימישן אמאָל אויף צוריק?

צו דער פארמעט-יאָרן פון דער אלטער קאפּאַטע,
צו מענדעלעם פארהאַרעוועטער קליאַטשע,
וואָס האָט געשלעפט דעם ליכטיקן וואָגן אין בלאַטע,
די רעדער פון גלויבן מאָזאָליש געקאַטשעט.

צי זעצן זיך רייטן אויף די קאַסמישע שמראַלן —
פארלאָזן דעם ביזן ערדישן נידער;
אויף אומהיימלעכע ספערן זוכן נייע קוואַלן,
פאר נייע ווילד-פרעמדע לידער.

פאלקסטימלעכער מאַטיוו

צווישן גרויע פעלדער, אויפן אלמן שליפך
גרינט א יונג ביימעלע צימערדיק און שוואך.
ס'האַט נאָך נישט קיין בלעטעלעך, רוי איז נאָך דער זויט,
אַבער פון גרינעם הערצעלע שפארט דער מאָרגן-בוים.

קומט א צפון-ווינט און בייגט ס'ביימל אין זיין זייט:
— כ'האַב פאר דיר א פאלאצל פון ריין קרוישטאַל געגרייט,
א קרוין פון סאמע פערעלעך, ווייס ווי ים-שוים;
וועסט זיין א בת-מלכהלע פון א קינדער-טרוים.

— גלייב אים נישט די שיינע רייד — זאָגט די מאמע-ערד. —
ס'איז זיין הארץ קאלט ווי אייז, ווי א שארף פון שווערד.
דארפסט קיין קרוין פון פערעלעך — בלעטעלעך פון אייז.
כ'וועל דיר געבן זוימעלעך פונעם עץ-הדעת.

קומט א מערב-ווינט און בייגט ס'ביימל אין זיין זייט:
— כ'האַב פאר דיר פון ריינעם גאַלד א קרוין אָנגעגרייט,
פון הימל-זייד א קליידעלע מיט גאַלד-פערעם באזוימט;
וועסט זיין א בת-מלכהלע פון א קינדער-טרוים.

— גלייב אים נישט די שיינע רייד — זאָגט די מאמע-ערד. —
ס'איז זיין הארץ קאלט ווי אייז, ווי א פייערנווערק.
דארפסט קיין קרוין פון פאלשן גאַלד אין א פרעמדן לאַנד.
א קרוין פון גרינע טרוימעלעך וועט אָנטאָן דיר מיין האַנט.

דאָס יונגע ביימל און די זעג

ס'האָט אָנגענומען ווער א יונג ביימל ביי דער יונגער טישופרינע
און שארף-שפיציק א בליץ געמאָן מיט דער קאלטער זעג:
— פאר א וואַנדער-שמעקן וועסט מיר איצט, ביימל, דינען,
פאר אן אָנשפאר און שוין קעגן ביזע הינט אין וועג.

— ביסט געקומען — האָט דאָס ביימעלע געזאָגט — מיט דער
זעג, מיט דער האק מיך בעטן,
כ'זאָל א טויטער דיך שיצן פאר ביזע הינט אין דער פרעמד,
נאָר אויב ס'איז מיר באַשערט זיין א שמעקן, וואָס קאָן וועמען
רעטן —
איז שיצן יונגע ביימער פאר דינע אייז-קאלטע הענט.

אויגן

ווי א בלינדע קאץ
האָט די נאכט מיט שארפע נעגל
זיך געריסן
צו דעם טויבנשלאק פון מיין הארץ.

אירע שווארצע פייגל
זענען פלוצעם אָנגעפלוויגן
אויף די גרינע צווייגן
פון מיין בוים.

און אויסגעפיקט די פארבן
פון מיין רעגנבויען —
די הענגענדיקע בריק
פון מיין נעכטיקן תהום.

כ'האָב געזוכט זיי —
די פארלוירענע קאָלירן
פון מיין רעגנבויען
אין שווארצן קויל,
אין רויען שטאַל
און זיי געפונען נאָך
אין מענטשנס אויגן.

מיין אייגענע ערד

מיין ערד איז די נאכט ווען איך רו,
כאָמט צעצאקערט דורך אַקערס פון צייט.
כ'שפאן איבער איר און איך שפיר ווי זי ברייט,
ווי זי מאַנט, ווי זי בעט, ווי זי שרייט.

אין דער נידער, אין איר טיפסטן מאָל,
וואקסט א קוסט מיט ווילדע טרויבן.
דורך אים צו מיר רעדט דער נישט ווייטער אַמאָל
מיט שווארצע אַפּלען פון אויפגעריסענע אויגן.

מיט אַפּגרונישער טיף טוט עמעץ א דערמאָן:
— נישט ריר די ווילדע טרויבן!
זיי זענען פון פלייש אויסגעטאָן,
זיי זענען די נישט פארשלאָסענע אויגן.

אויגן, וואָס געזען האָבן א ים פון פיין,
אויגן פון קינדער געוואָרפן אין פלאַמען —
צי קאָן ווער טרינקען פון זיי דעם וויין,
וואָס טוט אויף טויט אלע טויטן פארסמען?

זיי בלאַנדושען אין דער נאכט ווי פייער-פונקען,
אויפגעטויכטע פון שווערע אשיקע בערג,
ווי שמערן אין הימלען טונקעלע,
ווי אויגן פון א פארברענטער ערד.

ווען דער מאָרננפרי גיסט אָן מיט זיין פארב מיינע שויבן
און מיינע אויגן פארווכן זיין רויטע שיין,
דערשפיר איך דעם מערפקע גלי פון די טרויבן,
און איך בלאַנקע אום ווי שיכור א נאנצן טאָג פון זייער וויין.

קאנסט פארברענען

פארברענען מיין ליד,
און סו זיין אַש מיין הארץ אומקערן,
אויב דו קענסט נישט ווען ביסט מיד
פון זיין ניגון יינגער ווערן.

פארלענד מיין ליד,
ווי א ביליקע רעקלאַמע,
אויב עס איז נישט שארפער פון א שניט
און הייסער פון די טרערן פון א מאמען.

צעווארף מיין ליד ווי א קאַרטן-שטיבל,
אויב עס איז נישט פון דעם זוניקן ליים;
ווי דיין טרוים און ליבע,
קאַנען דאָרט געפינען זייער היים.

א זעננג

ער איז געקומען אין חלום פון מיינע טעג
נאָך א לאנגן וואַגל-וועג —
די האַר צעשוויכערט, די אויגן — שמילער ים.
כ'האַב אים גלייך דערקענט:
ברוך פון אמסטערדאַם!

אויפגערודערט און פארווונדערט
כ'האַב אויסגערופן: גרויסער גאַסט,
זיי באַגריסט אין מיין יאָרהונדערט.
קומסט פון חרם-לאַנד,
פון געקרייצטן וועג,
צו מיין באַפלינגלט לאַנד,
צו מיינע ווונדער-טעג.

נאָר ברוך האָט די שוואַרצע לאַקן אָפּגעשאַרט
פון בלייכן שמערן
און געזאָגט צו מיר דורך טרערן:
געבענמשט זאָל זיין דיין לאַנד,
וואָס האָט צו מיר זיין אויסלייז-רוף געשיקט,
וואָס האָט דעם קנעכט דערהויבן אויף זיין ווונדערשיף
פון פּוּוּזענדיקן לעבן צו אייביקייט פון שמערן.

ווו ס'האַט מיין שאַטן פון דאָס ניי באַקומען
בלוט און פלייש-און ליכט.
נאָר כ'זע נאָך אומעטום
א בלוטיקן מיש-מאַש;

אויף די פעלדער פון דיין צייט
וויינען בערג מיט אש,

און ערגעץ-ווי א גלאַקן-טורעם
רופט ווידער שוין די נאכט פון קברים —
איז ווי פון בלוט די מאַס,
פון צייט דער דיין-ותשבון,
צי קערן אום זיך שאַטונם,
אויסגעשפיגענע פון לעבן?

זיי, מיין פריינד, געזעגנט —
עס ווארט אויף מיר די ווונדערלעכע שוף,
איך פלי צו שמורעמען דאָס קיניגרייך פון גאָט,
וואָס האָט פאר אונדז פארבאָרגן זיין פאראט.

די לוויה

צום אַנדענק פון בערל מארק

ווען צום לעצמן ראנד עס האָט זיך געהויהעט זיין מיטה
און דער ווינט האָט אויף וואַלקן-קישעלעך געטראַגן זיין נאַמען,
האַבן ווי שארפן פון מעסערס די רגעס פון שידונג געשניטן,
מיט צימער דאָס מלכות פון טויט דורכגענומען.

די אקסלען, וואָס האָבן צום לעצמן שלאָף פארוויגט דעם ארון,
האַבן שוין געטראַגן די שווערסטע שטיינער פון צייט.
איצט טראָגן זיי אים, ווי ס'אייגענע בינמל יאָרן,
וואָס איז ווי ברוכואהג איבער וועגן צעשפרייט.

פון ארון ארויס איכה-טייכן רוישן הערסטו,
און דער לאַגל פון פיין ווערט אלץ שווערער און פולער —
פון אלע ערדישע כלים דער שווערסטער —
ווי אין אים זאָלן ליגן איינגעוויקלט אונדזער גרויסע פיין-מגילה.

עס קומען אַנמקעגן די הייליקע שטיינער
צו האַלטן די ערן-וואך ביי דער קבורה
און זיין לעצטע רו באשיינען
מיט די יזכור-מנורות פון זיינע מיפולע יאָרן.

אויף די קברים-פליטן, ווי אויף הייליקע טישן,
זענען צעשמעלט די יידישע אותיות — בעכערס מיט לויטערסטע
אייזן —

ארום זיצן קדושים און ער צווישן,
כדי אלע דורות די געשיכטע פון לייזן דערציילן.

י. ל. פּרץ

יונגע, האַרבע ווינטן פון פּוילישע אַפּרילן —
אומרו-גייסטער פון אונדזער וואַכן זכרון —
אויף צעוואַרפענע ביינער ווי אויף שופרות שפּילן
און וועקן גענישער קברים.

אַ נעפל צאָפּלט דורך ס'טויטע פעלד האַלבע נאַכט,
ס'ציטערט אויף די לופט, ס'טויטע אייז נעמט רירן,
ווי די מאַמע-ערד עפנט איר הייליקע טראַכט,
צעשפּאַרט דער אהל-פּרץ די טויט-געקאָונעטע טירן.

ווי געלייטערטע גלעקער רוישן אויף קאַלטע ביינער,
פּילן אָן מיט געקלאַנג די טויטע שטאַט גענש (*).
יצחק-לייב וועקט פון שלאָף זיינע נאַענטע פען-שכנים:
— שמיט אויף, כּרידער, צו הצות, לעבודת המענטש!

דאָס האַבן האַרבע, יונגע ווינטן מיך אַרויסגערופן
אין שליתות פון נייע פּוילישע אַפּרילן:
היינט איז דיין יום-טוב און מיר זענען באַרופן
דיינע ביינער ווי בעכער מיט וויין אַנפּילן.

אַ פּראָצעסיע האַלבע נאַכט שפּאַנט איבער שטאַט,
ביינער קלאַפן אויס טריט פון שופטים אין מאַרש;
ווינטן-ערות שאַלן אויף שמעכיקן דראַט,
שפּילן אויס דעם אומרו פון פּרצעס האַרץ.

(* גענישער בית-עולם.)

זיי שפאָנען אין איינזויגן פון חדר צו חדר,
זוכן די ירושה פון דער גאָלדענער קייט.
בלויבן שטיין ביי אַ בערגל — אַ וויסמע עקודה,
ווי וואָל אָנגעוואַלנערט פון געקוילעמע שאַף.

דאָס זענען די נייטאַרינס גרוי-געוואָרענע צעפּ —
צי האָט דער טויט געקאָנט זייער ליד באַזינגן!
ווי אַ גאָלדענער פּאָדעם איז אין מיין האַרץ איינגעשמעפט
זייער צארטער ניגון.

עס שרייען אלטע שיד, שמוול און קאלאָשן
מיט וויי-צעפענטע מיילער פון אַ לעדערנעם באַרג.
שרייען אויף זייער היימישן לשון
פון לאַנג-פּאַרשוונדענעם מאַרק.

ווי זענט איר, מוטיקע וועבער? קומט צום לעבן אַרויס
אַ גרויזאמע פּאָן פון משפט צו וועבן!
פון האַרדיקן באַרג אַ פּאָן וועכט אַוים —
צי טראָגן זי איבער ערד צום לעצמן השבון.

יצחק-לייב הייבט אויף זיין וואַלקן-בליק,
ווי אַ פּאָמער ער דערקענט זיינע לייבלעכע קינדער,
אומגעקערטע פון שווערע שלאַבטן צוריק,
די מנורה פון זיין האַרץ ווידער אָנצינדן.

דער נעמיראַווער צדיק, דערהויבן, געבענמשט
מיט שבת-יום-טוב-ליכט אין זיינע אויגן — צוויי בעבער.
הייבט צום הימל אויף זיין גראַנאַט לעכודת המענטש,
ווי די ריינסטע תפילה, און אפשר נאָך העכער!

אין סאַמע מיט — די יידישע מאַדאַנע —
איר בלוי קלייד — הוילע קריעה נאָך אלע פּאַרשניטע
— סאַמעס —

יעדער קאָן זיין שוועסטער אין איר געזיכט דערקענען,
זיין פּאַרלויירענע ליבע אין די צאָרן-פּלאַמען.

איבער דעם פייער זי הייבט איר קינד —
דעם נביאס וויזיע-רויז:
ווען דער לייב מיט דעם שעפס וועלן גיין צוזאמען
און דאָס קינד פון שלום וועט שפּאַנען פאַרויס.

ווען ניי-זאָרשע צעצינדט די שויבן
אין העלן קאַיאָר פון טיף צעשפּאַרטע הייבן,
פלאַטערט אַ ווייסער וואַלקן פון צעפלויענע שויבן,
ווי אַ פּאַן איבערן דענקמאַל-היכל,

און דער יונגער ווינט פון פוילישן אַפּריל
טראַגט אַרום איבער דער ערד פּרצעס חלום,
און איבער די צעוואַרפענע ביינער, ווי אויף שופרות צעשפילט,
רופט אויף דעם מענטש לעבדער השלום.

שלום-עליכם

דו שמויכלסט צו אונדז דורך פופציקיאָריקער נאָכט פון קברים,
ווי אַ זניקער שמערן, וואָס אייזבערג פון צייט צעשפאלט.
אין שפיגעלעך טרערן פון דיין צעשמייכלטער גבורה
מיר זעען אונדזער נעכטן אין זיין קריפל-געשמאלט.

קרומגעהויקערטע הייזקעס מיט הונגעריק-בלינדע שויבן
זיך פיסערן ווי שאַף אין טרערן-טאָל פון בטחון.
איבער זיי שוועבן זיינע שמויכלען ווי בשורות-טויבן
און זאָגן אַ גוטן יום-טוב אין אייביק שווערן אינדערוואָכן.

עס באַגריסן דיך אין מיין שטוב דינע צעשמייכלטע ספרים,
וואָס האָט ווי ביימער מאָזאָליש געפלאַנצט און געפלעגט.
זיי טראָגן דיר אַקעגן אַ ברייטן עליכם השלום:
זיי באַגריסט, גרויסער גאָסט, אין די באַנייטע טעג!

די מאַמע-יידיש אין דיין שמויכל, ווי אין אַ זיידן שמערנטיכל,
צעשמעלט די יום-טוב-כלים מיטן אַלטן היימישן מאַבל:
— דער קנאַבל-באַרשמש, פינקלמ, זידט ווי אַ הייסער וויכער,
ווייל אַ בלוטיקע טרער זיך שלאָגט מיט אַ ליבן שמויכל.

מנחם-מענדל זיך שיידט מיט דער וואַנדער-קאָפּאַטע,
די צעפלווגענע פּאַלעס פאַרביטן אויף פליגל פון שטאַל;
ער זוכט נישט מער דאָס רענדל ס'איינגעמונקענע אין בלאָטע,
נישט דאָס ברויט אויף ווינטמילן פון שווינדל געמאַלט.

טביה שפּרינגט אַריין מיט געבריאָוג פון געפעס,
די מילכיגע חלומות צו דער סעודה וועט ער קאַכן.

ווי די זון צו אים שמייכלט דער קעז
פון דער מילך געמאָלקן ביים באַק פון כטחון.

אין מאַנג זיך דרייען זיינע זיבן שיד-השירימדיקע טעכטער,
וואָס האָבן דיין שמייכל צעשפּרייט אין אלע ערדישע שפּראַכן.
ווי דונערס ערב רעגן האָבן זייערע געלעכטערס
אַנגעוואַנט אַ גרינעם יום-טוב אויף אלטע פּאַרמעט-שליאַכן.

ווען דיין שמייכל איז ווי אַ געשאַכטענע טויב
געבליבן הענגען פּאַרגליווערט אויף די שמעכלס פון דראַט,
וואָס האָבן געשפּיזט ווי שוואַרצע נעגל אין רויב,
און געוואַלט אים דערטרינקען אין ימים פון בלוט —

האַבן דינע שיד-השירימדיקע טעכטער אַנגעמאַן אין פייער
געשפּאַנט אויף די פּראָנט-וועגן פון דער גאַרער וועלט,
און געטראָגן דיין שמייכל אויף צו שמילן די ווייען,
ווען ס'האַט באלוצט פאַר ווונדן פאַרפעלט.

היינט טראָגן מיר מיט שמאַלץ דיין צעמייכלטע גבורה —
דיין גרויסע ירושה — אונדזער ליכטיק פאַרמעג —
און שפּאַנען מיט איר דורך נאַכט און דורך שטורעם
צעשמעלצן די אייז-בערג פון אונדזערע טעג.

אקטאבער

מיין פאלק געקומען איז פון בארג סיני צו דייןע באריקאדן,
ווי א שמיין אין כוזעם געבראכט דעם פייך-געשריי פון דורות,
דו זאלסט אים באהעפמן מיט דייןע פלאם-קאסקאדן,
ווי נייע לוחות מיט כלום געשריבן זענען געבוירן.

אין דייןע טעג, ווי אין פייער געלייטערטע שפיגלען,
האָט מיין פאלק זיין נייעם גורל, זיין אויסלייז דערקענט,
דערזען זיין לייב מיט ווונדן נאָך אויסגעגריסענע פליגל,
ווי גריבער אין דער ערד נאָך דעמבעס אויסגעברענט.

דו האָסט דייןע לוחות פון פארמעטענעם הימל באַפרייט,
פון נאָט, וואָס האָט מיט פייערדיקע בליצן און דונערדיקן געברום
אין שאַפן-פעל פון פתדנות זיין געביין פארנייט
און זיינע שטאַלצע הערנער — שפיון שופרדיק אויסגעקרוםט.

דו האָסט די האַרטקייט פון שטאַל אומגעקערט זיין האַנט,
די דערנער אין זיין האַרץ — פאַרביטן אויף פייער-בלומען
און אין זיין העלער שטערן-קרוין פון גרויסן ברידער-פאַרבאַנד
האָט אויך אויפגעבליצט זיין יידישער נאָמען.

זוען מיר שמייען שוין גרויהאַרטיק ביים ראָד פון שקיעה-שוועלן
אין דער ווייטער וויבער פון נעכטן פלעכט ווידער די דערנער-
קרוין —
קומען זיך ציוניף, ווי סאַלדאַטן, מייןע ערשמע טעג צום אַפעל,
אין זיי רופן צו גאַרער וועלט: די שווערסטע פּיין האָט געלוינט...

ווייל געקומען איז מיין פאָלק צו דינע מעג פון אַ לאַנגן מדבר־וועג
און צוגעפאלן צו זיי ווי צו ברונעמער־קוואַלן מיט פאַרברענטער
צונג —

בוין מיר היינט די גרויהָאַריקע קעפּ פאַר יענע מעג,
וואָס טראָגן אין די אינגעוויידן פון גרויסן פייער דעם בראַשית־דיקן
פונק.

דעם פונק, וואָס צינדט די אויוונס אַלע פון דיין לאַנד,
כדי צו שמעלצן אין דיין פּרילינג די לעצטע אייז־קריע
און דאָס ברויט זאָל אויפגיין ווי די זון ביים מאָרגן־ראַנד
און זעטיקן דאָס לאַנד אין זיין אייביק פליען.

געהויקערט איז געווען דיין פּופציקיאַריקער וועג —
טאָ לאַז נישט מערער צו אויף אים קיין קרומע גענג,
כדי עס זאָל דיין יום־טוב־היכל בלייבן אומבאַפּלעקט
און עס זאָל אין דינע ברונעמער זיך נישט פּלאַדיען מער
קיין שלענג.

זי און איך

כ'בין געווען דאן א זעלנער, געהאלטן זיך גרויס,
מיט כלי-זין ביי די זיימן.
איר קערפער האָט געשיצט אַ דין קליידעלע בלוז
מיט בונטע פאַרביקע קוויימן.

נאָך אירע אויגן האָבן פאַרמאָגט אזא פּייער-ליכט,
ווי צוויי בליציקע פיילן,
און איך בין אין איין גריבעלע הן פון איר געזוכט
אונטערגעשאָסן געפאַלן.

דאן האָט זי געלאַכט, די יונגע מרשעת:
— ביסט געפאַנגען, מיין העלדיש ביקל;
וועסט הענגען ביי מיר אויפן עין-הדעת,
אויף אַ זיס כישוף-שמריקל.

כ'האָב איר געדינט זיבן גאַנצע יאָר,
ביזן ערשטן זילבער-שמראַל פון מיין עלטער.
דאן האָט זי געזאָגט: איצט, ברודער, פאַר!
כ'דאַרף דערווייל נאָך נישט קיין אייזקעלטער...

אומגעריכט

אומגעריכט כ'בין היינט געפאלן א קרבן
פון צוויי אויגן — בריליאנטענע קיידאנעס.
זיי האבן אין מיין רואיקן שוין הארץ אָנגעמאַכט אַ תורבן,
כאַמט אין קרייז פון זייער וועלט כ'בין גאַרנישט פאַראַנען.

כ'דורשט טרינקען פון איר מויל ווי פון א זוניקן בעכער,
כאַמט מיט פאַרדעכטיקן כישוף ס'שמעקט איר וויין —
קאָן זיין אַ גיהנומדיקע לאַווע פון אַ פאַרבכעכער
זיצט פאַרבאַרגן הינטער אירע פערלדיקע ציין.

זי כישופט מיך מיט איר שיין ווי א ווייטער שמערן,
כ'בין פאַרשפיזט אין בלינדן קרייז פון איר שפרוך —
זעט אויס איך ליב זי טויזנטפאַכיק מערער,
ווי דער, וואָס האָט זי כאַמט איינמאַל פאַרוזכט.

די שאַף און דער שוהמ

(משל)

אויף דר'ערד ליגט געבונדן די שאַף און זי בעט:
— אוי, הימל און ערד, גיט אן ענטפער מיר, רעדט —
פארוואָס קומט מיר שעכטן? פאר וואָסערע זינד?
זי האָב איך נישט ערלעך מיין פריץ געדינט?

זו מעלקן מיך כ'האָב נישט געשטערט קיין איין מאָל,
זו צייט געלאָזט שערן מיין וואַרעמע וואָל.
וואָס וויל מען נאָך מער פון מיין געבענדיק לעבן
פאר שאַלעכץ אַ ביסל וואָס ווערט מיר געגעבן? —

ער רירט נישט דעם שוהמ אין שוואַרצן געקליידט,
דער טויט פון זיין באָרד און פאות ווייט,
און ס'קוקן די אויגן מיט פראַסטיקן גלאַנץ
פון חלף ביי אים אין דער האַריקער האַנט:

— דו נאַרישער שעפּס, שטרעק מיר אויס שוין דיין האַלדו,
אַט האַסטו אן ענטפער בקיצור אויף אַלץ:
קוים האַלט איך דעם חלף, איז האָב איך דאָס רעכט,
איז מאַך איך די ברכה און — שעכט!

די ערד און דער לאַקאָמאָטיוו

צוויי בליציקע אויגן איינגעביסן גיריק אין דער נאכט,
לופט ער ביינדיק צעשפארט מיט בלינדן פייער פון פארציקונג,
שלינגט דורשטיק די וויאָרסמן אויף זיין שטאַלענעם שליאָך,
ווי שוואַרץ-קינסטלער פייער-לענטעס אין צירקן.

די אויגן שפארן ביי אים אַרויס פון סאַמע שטאַלענעם בויך,
נאָר ער קוקט בלוז פאר זיך,
שפייט דעם הימל אין געזיכט שוואַרצע קנוילן רויך
און דרינגט די מאַמע-ערד מיט זיינע שטאַלענע שך.

— ליימענער גולם! צעוואַלגערטער ריז! —
הודזשעט ער בייז-שפאַטיש פון ערדישן אַרום.
ליגסט אַ געקאָועטע שקלאַפּין צו מיינע פיס;
ווען מיין שטאַל און פייער האָט ס'וואָרט, שווינגסטו קברמודיק
שטום.

פאר מיר איז אָפּן יעדע שטאַט, ווי אַ נייער רעגנבווגן,
מיך באַגריסט מען מיט בלומען, מען געזעגנט מיט טרערן;
ווען ס'לעשט זיך דער הימל אין מיין רויך פארצוויגן,
שיינען אויף מיינע אויגן ווי העלסטער מאַרגנשטערן.

די ערד הערט זיך רואיק איין מיט גוטמוטיקן שמייכל —
ווי דאָס זשומען פון אַ פליג איז פאר איר דאָס הודזשען
פון לאַקאָמאָטיוו
וואָס בלאַזט און משאַדעט און פאַשט זיך אין בייכל:
אפשר דרך-אָרץ אים לערנען מאַן אַ פרוו? — — —

דער לאַקאַמאַטיוו — אַ צערייצטער — פּרוּווט פּון שלאַך
אַפּקערן.

וויל צערייסן די ערד, פון איר נידער אַנטלויפן
און מיט בלינדן גלויבן אין זיין הויסן שטערן
ער פאלט געבעך אין אַפּגרונט פון בראַכוואַרג אַ גרוי הויפל.

ט א נ = נ ר א מ ע ז

כשר, צי מריף

פסקנט מיין שאלה, כ'מוז עם איצט וויסן:
צי כשר, צי מריף איז מיין אינגעווייד.
כ'שפאן מיר רואיק מיט מיין מילכיק געוויסן
איך אונדזער פולבלומיקער, פליישוקער צייט.

האָט אַ פריינד מיך גענומען אויף זיין קלוגשאַפט-צאָן —
נישט איינבייסן ר'האַט געקענט די אייזערנע נוס:
— זאָג, ליבער פריינד, וואָס איז דיין מאָן,
וועל איך זאָגן דיר כשר, צי מריפה דו ביסט.

— כ'מראַג נישט קיין שטיינער, קיין פיילן, קיין שווערד;
כ'האַלט ריין מיין געוויסן מיט מילכיקער זיף.
— אויב מראַנסט נישט קיין פייער צו מאַכן כשר די ערד,
מוז איך האַרב זאָגן, אז דיין לעבן איז מריף...

ביינאכט

מ'זאגט, ביינאכט זענען אלע בלומען שווארץ,
צוזאמען מיטן מאָג אלע פארבן אנטרינען.
אָבער דאָס איז נישט שייך צו אַ וואַכנדיק האַרץ,
וואָס געפינט אויך ביינאכט אַ פענצער צום באַנינען.

ערגער איז ביימאָג, ווען די פארבן אנטרינען,
כאָמט די זון פלייצט מיט רענכויגנדיקן ליכט;
ווי אַ לויטערער שפיגל העלט דער מאָרגן באַנינען,
נאָר דו געפינסט נישט אין דעם דיין אייגן געזיכט.

צו וואָס?

צו וואָס געבוירן לידער און ווערן פארברענט,
צואוילן די שוועל פון לעצמן דאָנד?
כ'פרווו צומאָל וואַרפן אין פייער די פען,
קערט זי דאָס פייער אום צוריק אין דער האַנט.

— זאָג מיר, פרעגט אַ פריינד,
פון וואַנען נעמט זיך דיין וויי?
— אוי, דאָס ליד, דאָס אמתע, וואָס כ'קען נישט געבוירן,
און גליט אין מיינע ציין ווי אַ שמום געשריי.

אינהאלט

9	דערונדערונג
10	אין דער „דעפע“
11	ערשטער מאי אין תפוסה
12	דער אינוואלירד און די מויבן
14	זיי אזוי
15	מיין היימלאנד
16	דריי אוצרות
18	מיין היים בין איד אלטן
20	אויפן וועג פון מיין זכרון
23	באפרייטע מערדער
25	די שופטים טראכטן
26	זיין לעצטער וועג
29	טרעבלינקער שטיינער
30	שפילט, קלעזמארים
32	אין שפעטער אָנזשעשע
33	די שווארצע אויגן פון אמאל
34	מיין לאַגל פון פיין
35	דער לעצטער וואַקזאל
36	אויב דיין הארץ איז אַ לירע
37	מוט „באַרוועסע טרים“
39	אויף דער גרענעץ
40	פאלקסטימלעכער מאַטיוו
41	דאָס יונגע ביימל און די זעג
42	אויגן
43	מיין אייגענע ערד
44	קאָנסט פאַרברענען
45	אַ זעונג
47	די לוויה
48	י. ל. פּרין
51	שלום = עלויבס
53	אַקטאַבער
55	זי און איד
56	אומגעריכט
57	די שאַף און דער שוהם
58	די ערד און דער לאַקאָמאָטיוו
60	בשר צי מריף
61	ביינאכט
62	וואָס?

